

NORMIT NURIN!

Suvaitsevaisuudesta yhdenvertaisuuteen -hanke

NORMIKRIITTISYYS KOULUIHIN

- Sakki, Seta ja FSS toteuttavat opetusministeriön rahoittaman hankkeen
- Nettisivut nuorille
- www.normit.fi ja www.normer.fi
- Vuoden 2013 aikana tietopaketti opettajille

TAVOITTEET

- Edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppilaitoksissa
- Vähentää syrjintää ja kiusaamista
- Tarjota tukea ja välineitä opettajille koulun syrjivien normien käsittelyyn
- Tarjota tietoa ja tukea opiskelijoille syrjivien tilanteiden kohtaamiseen

NORMIT

- Näkymättömiä sääntöjä ja oletuksia, joita opiskelijat kohtaavat
- Syrjintä ei usein tarkoituksellista
- “En uskalla tuoda julki omaa lesbouttani kiusaamisen pelossa. Hetero-oletus näkyy pienissä sanoissa ja teoissa. Miten opettajat puhuvat miten 'tytöt löytää poikaystävänsä' ja miten palkka-asiaa puhuttaessa viitataan, että ehkä rikas mies elättäisi. En tiedä miten koulu suhtautuisi jos kertoisin, mutten uskalla kokeilla.”

NORMIKRIITTISYYS

- Syrjivien normien tiedostamista ja tunnistamista
- Konfliktitilanteiden ennaltaehkäisyä
- Tapa, jolla yhdenvertaisuutta koulussa voi konkreettisesti edistää
- Normikriittinen pedagogiikka

NORMEJA

- SUKUPUOLI
  - Sukupuoliroolit, oikea feminiinisyyys, oikea maskuliinisuus
  - Sukupuolten väliset rajat ja rajanylitykset
  - Sukupuolten väliset valtasuhteet
  - Seksuaalinen häirintä
- Pohdi: Miten huorittelulla pidetään yllä oikeanlaisen feminiinisuuden normia?

NORMEJA

- HETERONORMI
  - Oletus siitä, että opiskelijat ovat heteroita
  - Muut jäävät puheen ulkopuolelle
  - Homottelu, ei-heterosuhteiden vähättely
  - Kiusaaminen
- Pohdi: Onko oikein laittaa luokka väittelemään homoseksuaalisuuden oikeutuksesta?

NORMEJA

- Alkuperä ja ihonväri ja kielitaito
  - Rasismin takana suomalaisuuden ja valkoihoisuuden normit
  - Ne jotka poikkeavat näistä normeista törmäävät rasismiin
- Pohdi: Milloin uussuomalaisesta tulee suomalainen?

MUITA NORMEJA

- Toimintakyky
  - Yhteiskuntaluokka
  - Ikä
- Normit oppilaitoksissa vaihtelevat, mutta heijastelevat yhteiskunnan normeja
- Oppilaitokset myös vahvistavat ja uusintavat syrjiviä normeja

MITEN TOIMIMME?

- Normien tiedostaminen luokassa, omassa opetuksessa, koulun tiloissa
  - Perussääntö: Älä olet! Kuuntele ja kunnoita.
  - Normien purkaminen käsittelemällä vähentää niiden voimia
- Esimerkki. Minkälaisia sukupuolirooleja uusinnetaan koulussa? Miten nämä vaikuttavat opiskelijoiden mahdollisuuksiin olla oma itsensä?

ERIARVOISUUS

- Syrjintä ja eriarvoinen kohtelu
- Kiusaaminen
- Yhteiskunnalliset normit
- Rakenteellinen syrjintä
- Julkinen puhe ja keskustelu
- Sosiaaliset suhteet
- Omat ja läheisten kokemukset
- Näkymättömyys

Suvaitsevaisuus ei riitä

- Yhdenvertaisuus kuuluu kaikille automaattisesti
- Suvaitsevaisuus: suvaitsen sinua ominaisuuksistasi huolimatta
- Yhdenvertaisuus: Ketään ei saa asettaa huonompaan asemaan hänen ominaisuuksiensa takia
- Valta-asemien purkaminen: Yksi ei ole toista arvokkaampi

NORMIT JA OPPILAITOKSET

- Yhdenvertaisuuslaki: kouluilla velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti kaikkien syrjäntäperusteiden osalta
- Koulu ei ole vapaa yhteiskunnan syrjivistä normeista
- Oppilaiden monimuotoisuus tulee ottaa huomioon
- Fokus valtarakenteisiin, ei normeista poikkeaviin oppilaisiin

KOHTI YHDENVERTAISUUTTA

- Kiusaaminen kohdistuu usein juuri siihen osaan minuutta, joka poikkeaa normista: ihonväri, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuolen ilmaisu, toimintarajoite, uskonto
- Yhdenmukaisuuden vaatimus on purettava, jotta kaikilla on tilaa olla oma itsensä

KIITOS!

- Lisätietoja:
- Sakki ry, Seta ry, FSS rf
- Atlas Saarikoski, projektisihteeri
- atlas.saarikoski@sakkinet.fi
- www.normit.fi
- www.normer.fi